

és átkozott) minden pontjaira *tüchtig* feleletet. Tsak a kár, hogy álhatalanságába mindég állandóul maradt mostis.

A mi a Tr. Departementumosokat illeti az ugyan meg mágnásossítatik a gólya kivánsága szerint. Az újj elöl ülő most ide le várattatott, ő Nagyságára nézve egy mardosó nyelvű belesprit azt találta mondani, még a Diéta alatt, hogy ha resolváltatik Praesesnek, első éjtszaka mindjárt azt írja Crétai lágykövel: hogy *Wer giebt mehr?* a kapujára.

A mi mezei majorkodásainkat illeti ezen Hazában tegnaptól fogva nevedekni kezdte egy kevésé reménységünk, mivel a nagy szárazság után szép esső leve estvefele: mostis boronganak a felhők, a szőlőknek nagy részit ugy a ki költ törökbúzának, faszulynak 's egyéb kényes kerti veteménynek a hóharmat el rontotta. A boron kívül, melly ritka helyen reménlhető, mégis elég bő esztendőt várhatunk Istentől. Grófném köszöntet én pedig mind Téged, mind Lászlót, mind Danit mind a Hugomat pour la bonne bouche tsókollak szívémből.

Székely Antalnak két levele jött ide hozzám a Dévai postával, várokozva, már több egy hetinél, maga még sem érkezik.

Közli: GÁLOS REZSŐ.

FALUDI CONSTANTINUSÁNAK KÉSEI ELŐADÁSAI.

Faludi Ferenc *Constantinus Porphyrogenitus* c. iskoladrámájának eddig két előadásáról tudunk. Először 1750. szeptember 18-án adták elő a nagyszombati jezsuita-kollégium diákjai Fehéregyházán (Albanum Castrum Coll. Tyrnaviensis) abban a nyaralóban, amelynek telkét a jezsuita atyák gr. Esterházy Dánieltől kapták ajándékba, s amelyben egy évvel azelőtt a *Caesar Aegyptus földjén Alexandriában* is először színre került. Egy második előadás emlékét — Egerben, 1754. — a budapesti egyetemi könyvtár Constantinus-kézirata őrízte meg.¹ A *Magyar Kurir* számol be a darabnak kései, eddig ismeretlen három, egymást követő, nagysikerű előadásáról.² A hír beküldője szerint Horváth Imrét, Szepes vármegye alispánját nagyon bántotta, hogy a löcsei német ifjak ismételten nagy hatást keltettek drámák előadásával. Buzgólkodására magyar ifjak is nekiálltak s 1789. húsvét keddjén Lőcsén előadták a *Constantinus vagy Konstantinusnak Leó Római Császár, Artémissal a' Románus Fijával való el tseréléséről* c. drámát. A szerző nincs megnevezve, de a nehézkesen szerkesztett cím is elárulja, hogy Faludi darabját adták, amelyet 1787-ben Streibignél, Győrött Révai már kinyomatott. Megbizonyosodunk erről a *Beszélgető Személyek* névsorából, amelyet a Magyar Kurir közöl is:³

¹ Juharos F., *A magyarországi jezsuita iskoladrámák története*. 1933. 104. l.

² Bétsi Magyar Kurir, 1789. 777. l.

³ A szereplők nevének csak kezdőbetűit közli.

Konstantinus, Artémus neve alatt.
Románus, az Ország' Gondviselője.
Fókás, Fő-Hadi-Vezér.
Mauriczius, a' Tanáts' Eleje.

Basilius, Konstantinus nevelője.
Artemius, Románus' Fia, mindazáltal
 Konstantinus neve alatt.
Leontzius, az Udvarhoz tartozó Vi-
 tézeknek edgyik Tiszt-viselője.

Az első előadáson ott volt a szepesi püspök és a káptalan is (ekkoriban az exjezsuita Molnár János, a *Régi jeles épületek* szerzője is szepesi kanonok), akikről a hír beküldője büszkén jegyzi meg, hogy német előadáson sohasem látták őket. Az előadásnak nagy sikere volt («az öröm kiáltást jelentő tapsolás nagy harsogással hallatott») s pünkösd keddjén, majd újból június 7-én megismételték. — A hír, mint jezsuita iskoladráma világiak rendezte előadásainak emléke is érdekes.

GÁLOS REZSŐ.

EÖTVÖS JÓZSEF KÉT ISMERETLEN IRODALMI LEVELE.

1.

Eötvösnek Palocsayról szóló levelein¹ kívül még két kiadatlan levele van a Szemere-tárban. Az egyik (I. pótkötet 51.), úgy látszik, csak öt nappal későbbi, mint az utolsó amazok közül; ugyancsak Kőlcseynek szól:

Bécs Jun. 13.

Kedves barátom!

Vállas Antal öcsém nevelője, s Egyetemi együttlétünk olta leghívebb barátjaim egyike, nagyrészt hosszas kéréssemnek szót fogadva, végre egy Szemle kiadására határozta el magát. A Szemle Címe *Haza és külföld*, tárgya leginkább mind az ami a kor történetével egybefüggésben van s nem egyenesen politica. — Nincs egy nemzet talán Európában, mellynek olly kevés ösmeretjei lennének, mint a Magyaroknak, nem tudományról szölok itt, — mert ez mindég csak egyesek tulajdona — de éppen azon ösmere-
 tekről, mellyek a népet a szomszéd nemzetekről mulatják, mellyek az idegen s tulajdon becseket felfedezik, s éppen mert felületességek miatt közérte-
 lműek, egyszersmint közhasznuak is. A Magyar nem ösmeri hazáját, ön ereje nagy titokként ál előtte, nem ösmeri a külföldöt, s bámulja vagy utálja, mert becsülni csak az tud, ki ösmér. E hiányt potolni lesz Szemlénk fő feladása. A külföldi, s magyar statisztica, hazai s idegen szokások, utazó magyarok levelei, a Külföldön megjelent, s honnunkat közlelről érdeklő munkák megbíralása, s ilyenek. Minden kötet végívei e Cím alatt *Hazai és külföldi Litteratura* csak Litteraturával foglalatoskodnak, s éppen ezen rész az miben segéd kezedett (!) anyival biztosabban kérjük, mennyivel nagyobb szükségünk vagyon rá. Erdemetlen kezekbe volt a Magyar Kritica eddig, álj hozzánk, s látni fogod milly varázs hatalmu neved, a rosz befolyás semmivé válik, s szabad leend ismét Litteraturánk, mely csak a szép örök.

¹ IK. 1937. 22-25. 1.